

ებრაული თემა ქართულ კულტურაში
XX საუკუნეში

THE JEWISH THEME IN GEORGIAN CULTURE
IN THE TWENTIETH CENTURY

ელენე გეგეშიძე
Elene Gegeshidze

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: ქართველი ებრაელები, ჰარმონიული
თანაცხოვრება, მეგობრობა, სიყვარული

Keywords: Georgian Jews, harmonious coexistence, friendship, love

XX საუკუნის ქართულ პერიოდულ გამოცემათა შორის ებრაელთა საკითხი ერთ-ერთ მნიშვნელოვან თემას წარმოადგენდა. საუკუდ ჰარმონიულმა თანაცხოვრებამ გარკვეული გავლენა იქონია ორივე ხალხის ყოფასა და კულტურაზე. ებრაულმა ყოფამ გაითავისა მთელი რიგი ქართული წესებისა, რაც ნათლად ვლინდება ებრაული ქორწილის, დაკრძალვის, გლოვის რიტუალებში.

საქართველოში მყოფი ებრაელები ქართველებთან მჭიდროდ იყვნენ დაკავშირებულნი არამარტო საერთო ტერიტორიაზე ცხოვრებით, არამედ საერთო ეკონომიკური ბაზის წარმოებითაც. ისინი ქართველებთან ერთად მისდევდნენ მიწათმოქმედებას, წარმატებით ეწოდნენ მევენახეობა-მელვინეობას. სოფლის მეურნეობასთან ერთად ებრაელთა ერთი ნაწილი ხელოსნობასა და შინამრეწველობას მისდევდა: მეთუნეობას, დურგლობას, მეწაღეობას, მექუდეობას, მღებრობას, მჭედლობას. ებრაელი ხელოსნები ქმნიდნენ საკუთარ სახელოსნოებს ან მცირე საწარმოო გაერთიანებებს – «ამხანაგობებს», რომლებშიც ძირითადი პროფესიის მიხედვით 2-3 ხელოსანი ერთიანდებოდა. ქართლში (გორში, ცხინვალში) ებრაელებს ჰქონდათ ღვინისა და არყის ჩამოსასხმელი ქარხნები, ჩაის შემფუთავი საამქრო, ფეხსაცმლისა და ტანსაცმლის სამკერვალოები და სხვ. ნიქოზში ებრაელები ფლობდნენ აგურის მცირე ქარხნებს, რომლებშიც ამზადებდნენ ალიზს, აგურსა და კრამიტს. ჰქონდათ სამხერხაოები, წისქვილები. რაჭაში ცნობილი იყვნენ ებრაელი მეთუნეები. ქართველი ხალხისა და საქართველოში მცხოვრებ ეთნიკურ ჯგუფთა ყოფა-ცხოვრების წესის ურთიერთშედარება, ტრადიციულ კულტურათა ელემენტების განსხვავებებსა და მსგავსებებზე დაკვირვება გვარწმუნებს, რომ ამ სფეროში არსებული მრავალფეროვნება ჩვენი სიმდიდრეა.

ქართველი ებრაელები აქტიურად მონაწილეობდნენ საქართველოს პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, კერძოდ, 1918 წლის 26 მაისის საქართველოს დამოუკიდებელობის მნიშვნელოვან პოლიტიკურ აქტს სამმა ებრაელმა მოაწერა ხელი: მ. დავარაშვილმა, ი. ელიგულაშვილმა და ი. გოლდმანმა.

1918 წელს ქუთაისში გამოსვლა დაიწყო ებრაელთა ქართულენოვანმა გაზეთმა „ხმა ებრაელისა“, ხოლო 1924 წ. თბილისში

გამოდიოდა ასევე ქართულენოვანი ებრაული გაზეთი „მაკაველი“. 1993 წლიდან დედაქალაქში ფუნქციონირებს ებრაული კულტურულ-საგანმანათლებლო ფონდი, რომლის მხარდაჭერით გამოიცემა ჟურნალი „ნაბიჯი თორისაკენ“. ამავე წლიდან გამოდის გაზეთი „მენორა“, რომელიც მკითხველს სისტემატურად აწვდის ინფორმაციას ისრაელში მიმდინარე პროცესების თაობაზე, ხოლო საქართველოს ფარგლებს გარეთ მცხოვრებ ქართველ ებრაელებს საქართველოს ყოველდღიურობაზე უამბობს.

1990 წელს საქართველოში გაიხსნა „ებრაული სააგენტო ისრაელისათვის“, რომელიც აგრძელებს მონაწილეობას ებრაული სახელმწიფოს მშენებლობაში, აერთიანებს რა განუყრელი კავშირებით მსოფლიოს ებრაელებს, აძლიერებს მათ სულიერ და მატერიალურ კავშირს XXI საუკუნის ისრაელთან, რითაც ეწევა უნიკალური ფენომენის – ქართველი და ებრაელი ხალხის 26-საუკუნოვანი ძმური თანაცხოვრების პროპაგანდას.

ლიტერატურა:

ბააზოვი დ., გაზეთი „სამშობლო“. (1915). ქუთაისის რაბინის წერილის გამო, №247, გვ., 4, თბილისი.

გომართელი, ი. (1916). ჟურნალი „თეატრი და ცხოვრება“. ქართველი ისრაელები, №39, გვ.4-5. თბილისი.

გაზეთი „სარბიელი“. (1991). მაქაბის მსოფლიო საქართველოს საზოგადება, 17.05. თბილისი.

გაზეთი „ხმა ებრაელისა“. (1918). №2, გვ., 16, თბილისი.

დავარაშვილი, ზ., ცაგარეიშვილი, თ. (2009). „ეთნოსები საქართველოში“, თბილისი.

„ეთნოსები საქართველოში“. (2008). საქართველოს სახალხო დამცველის ბიბლიოთეკა, გამოსაცემად მომზადებულია სახალხო დამცველთან არსებული ტოლერანტობის ცენტრის მიერ. თბილისი.

ჭიჭინაძე, ზ. (1904). „ქართველი ებრაელი“, ელექტრონის საბეჭდავი გრ. დიასამიძისა, სასახლის ქ. თბილისი.

Among the Georgian periodicals of the twentieth century, the issue of the Jews was one of the most important topics. For centuries, the harmonious coexistence between Georgians and Jews has had a certain impact on the life and culture of both peoples. Jewish life has embraced a number of Georgian rules, which are clearly manifested in the rituals of Jewish wedding, burial, and mourning.

The Jews in Georgia were closely connected with the Georgians not only by living in a common territory, but also by producing a common economic base. They pursued agriculture together with Georgians, successfully engaged in viticulture and winemaking. Along with agriculture, one part of the Jews pursued handicrafts and domestic industry: metallurgy, carpentry, handicrafts, carpentry, painting, and blacksmithing. Jewish artisans formed their own workshops or small industrial associations – “communities”, in which 2-3 artisans were united according to their main profession. In Kartli (Gori, Tskhinvali) the Jews had wine and vodka bottling factories, a tea-packing workshop, a shoemaker and a garment factory, and so on. In Nikozi, the Jews owned small brick factories where they made alize, brick and tile. They had sawmills, mills. Jewish meths were known in Racha. The comparison of the way of life of the Georgian people and the ethnic groups living in Georgia, the observation of the differences and similarities of the elements of traditional cultures, assures us that the diversity in this field is our wealth.

Georgian Jews actively participated in the political and public life of Georgia, in particular, on May 26, 1918, an important political act of Georgian independence was signed by three Jews: M. Davarashvili, I. Eligulashvili and I. Goldman.

In 1918, the Georgian-language Jewish newspaper “Voice of a Jew” started publishing in Kutaisi, and in 1924. The Georgian-language Hebrew newspaper Makaveli was also published in Tbilisi. The Jewish Cultural-Educational Foundation has been operating in the capital since 1993, with the support of which the magazine “Step to the Torah” is published. From the same year, the newspaper “Menora” was published, which systematically provides readers with information about the ongoing processes in Israel, and tells Georgian Jews living outside Georgia about the daily life of Georgia.

In 1990, a “Jewish Agency for Israel” was opened in Georgia, which continues to participate in the construction of a Jewish state, It unites the Jews of the world with inseparable ties, strengthens their spiritual and material ties with the Israel of the XXI century, thus promoting a unique phenomenon – the 26th century brotherly coexistence of the Georgian and Jewish peoples.

References:

- Baazov D.** (1915). Samšoblo [newspaper “Samshoblo”. because of the letter of the rabbi of Kutaisi], №247, p. 4, Tbilisi.
- Gomarteli I.** (1916). “Teaṭri da cḡovreba”[Journal “Theater and Life”]. Georgian Israelis, №39, pp.4-5. Tbilisi.
- Newspaper “Sarbieli” (1991), Maccabi World Georgian Society, 17.05. Tbilisi.
- Xma ebraelisa [Newspaper “Voice of a Jew”]. (1918), №2, p. 16, Tbilisi.
- Davarashvili, Z., & Tsagareishvili, T.** (2009). “Etnosebi sakartveloši” “Ethnoses in Georgia”, Tbilisi.
- “Etnosebi sakartveloši” “Ethnos in Georgia” (2008). Library of the Public Defender of Georgia, prepared for publication by the Center for Tolerance under the Public Defender. Tbilisi.
- Chichinadze, Z.** (1904). Kartveli ebraelni [“Georgian Jews”]. Electron printing Gr. Diasamidze, Tbilisi.